

Afscheidsrede van Janny Vellekoop

'Bijgedragen aan verbindingen tussen mensen met zeer verschillende achtergronden'

Janny Vellekoop was vanaf het ontstaan in 1978 betrokken bij de stichting Ontmoeting Buitenlandse Vrouwen (OBV), sinds 1996 als directeur. Bij haar officiële afscheid op 27 november hield zij de volgende rede.

Ik vind het een voorrecht dat ik aan de wieg van het OBV heb gestaan en samen met anderen het wiegenkind heb kunnen grootbrengen tot een gezonde, wijze en krachtige dertiger. Ik vind het een voorrecht de dagelijkse leiding van dit stevige en krachtige OBV te kunnen overdragen aan mijn opvolgster, Ingrid Suasso, in dit jaar waarin we zelfs twee grote landelijke prijzen kregen. Ik vind het een voorrecht ook elders in Nederland 'kraambezoeken' te hebben gebracht. Zo wordt het wiel dat wij hebben moeten uitvinden, nu al in meer dan veertig andere gemeenten op eigen wijze gebruikt. En ik heb er aan kunnen meewerken dat het afgelopen jaar ook het platform voor alle thuislesorganisaties professioneel is geworden.

Beren op de weg

Het waren geen gewone werkjaren. Maar het OBV is natuurlijk ook niet een gewone organisatie, want taalontmoetingen zijn niet vanzelfsprekend. Dat werd me heel erg duidelijk tijdens de manifestatie op 5 november, waar wij als OBV werden uitgeroepen tot De Parel van Integratie van Nederland! Een van de leden van de jury, de heer Giltay Veth, gaf daar een samenvatting van zijn onderzoek naar duurzaamheid en effectiviteit van projecten en organisaties. Hij heeft namelijk onderzoek gedaan naar de 'projectencarrousel'*. Zijn belangrijkste vraag was, welke factoren er voor zorgen dat een nieuw initiatief de storm der tijden kan doorstaan en, zoals het OBV, uit te groeien tot een duurzame organisatie. Welke hindernissen moeten daarvoor worden genomen? Hij noemde het beren, die je op je weg tegenkomt en die je moet overwinnen. En ik herkende die beren!

Onbeantwoorde vraag

Als OBV zijn we namelijk ooit begonnen op verzoek van buitenlandse mannen - toen nog 'gastarbeiders' geheten - die thuisles vroegen voor hun vrouwen. Op deze vraag is door een klein groepje vrijwilligsters en professionals van de interkerkelijke werkgroep Kerk en Vreemdeling een antwoord gezocht, en ik was een van hen. Dit was het begin van het OBV. De vraag van de doelgroep is de rode draad in alle jaren gebleven. Het OBV bestaat niet omdat er weer zo nodig een project moest worden opgezet, maar omdat antwoord is gezocht op een onbeantwoorde vraag. Dat geldt nog steeds, en zal gelden zolang het OBV nodig is.

Een van de 'beren' die we bij de start al ontmoetten, was dat we zelf *knowhow* moesten verwerven en een werkwijze moesten gaan ontwikkelen. En dat zonder financiën. Maar bij deze beren bleef het niet. Er doken er meer op: we moesten anderen overtuigen dat wat we deden er toe deed! Vrijwilligerswerk werd in die beginjaren beschouwd als vrijblijvend en gratis. Dat vrijwilligerswerk kosten met zich meebracht was onbekend; vrijwilligersverzekeringen waren er niet en het vergoeden van gemaakte reiskosten was nieuw. Introductie, instructie en begeleiding waren geen gemeengoed in vrijwilligersland. En dat in een vrijwilligersorganisatie continuïteit cruciaal is, moesten we telkens herhalen.

Niet in één hokje

Doordat we uitgaan van de vraag van de doelgroep werken we in diverse beleidsdomeinen. Dat is ook een grote beer! We passen daardoor niet in één hokje. Zo herinner ik me dat er in de jaren tachtig letterlijk tegen ons werd gezegd, dat we niet in de regels waren in te passen, omdat we juist in teveel beleidsterreinen zouden passen. Want: 'Jullie werken met vrijwilligers, dus is *vrijwilligerswerk* het beleidsterrein. Maar ja, jullie komen in de wijken, dus val je binnen de regelingen voor *wijkwerk*. Jullie doen ook iets aan taal, dus is dat *onderwijs* of *vormings- en ontwikkelingswerk*. Of nee, het gaat natuurlijk om migranten, dus val je onder *migrantenwerk*. Hé, jullie werken met en voor vrouwen, dus is het feitelijk *emancipatie* Jammer, jullie passen beleidsmatig niet in één duidelijk vakje, dus dreig je overal buiten te vallen.' En dat is in 2009 nog niet erg veranderd: nu zijn het de beleidsdomeinen inburgering, participatie, burgerschap, onderwijs, alfabetisering, toeleiding naar werk of vrijwilligerswerk, activering, emancipatie.

Laag op fondsenladders

Een andere beer, die door de eerder genoemde onderzoeker Giltay Veth is benoemd, en waar we als OBV alle jaren mee te maken hebben, is structurele financiering. Als er geld wordt toegekend is dat vaak op projectbasis (dus tijdelijk), moet het nieuw zijn of is het voor een jaar. Echter een goede basisorganisatie, nodig om kwaliteit te bieden aan zowel lesneemsters als vrijwilligsters, is niet te waarborgen met tijdelijke fondsen. Duurzaamheid die voortgang waarborgt zolang het werk nodig is, scoort laag op subsidie- en fondsenladders. En dan is het belangrijk optimistisch te blijven, het doel van het werk voor ogen te houden en erin te geloven dat het werk zal en moet doorgaan.

Ik herinner me de jaren waarin achtereenvolgens de rijksregeling basiseducatie en de wet op de volwasseneneducatie werden ingevoerd. In deze wetgeving was geen plaats voor vrijwilligers of voor les-op-maat. Fusies waren het toverwoord. Regelmatig stond ik in de raadzaal om in te spreken bij de betreffende raadscommissie. Voordeel daarvan was, dat ik me niet elke keer weer opnieuw hoefde voor te stellen....

Stralend gezicht

In alle jaren heb ik me gesteund gevoeld door alle zichtbare resultaten. Zoveel vrouwen die dankzij het OBV zich meer thuis zijn gaan voelen in Den Haag - en dat geldt voor zowel lesneemsters als vrijwilligsters. Dreigde ik bijvoorbeeld in een moeilijk gesprek over het voortbestaan van het OBV de moed te verliezen, dan zag ik vaak een lesneemster voor me die met een stralend gezicht haar bewijs van deelname aan de thuislessen van het OBV in ontvangst nam. Of ik hoorde de stem van Munnever, die op de vraag naar wat ze bij het OBV had geleerd, enthousiast zei dat ze een beetje praten had geleerd, een beetje schrijven en een beetje lezen.

Een groot compliment voor onze werkwijze kreeg ik tijdens een conferentie over de Euro-Arabische dialoog in de jaren negentig in Casablanca. Ik had in een van de werksessies een verhaal gehouden over ontstaan en werkwijze van het OBV en dat verhaal was doorgedrongen in de wandelgangen van het conferentiecentrum. 's Avonds zocht een burgemeester van een stadje in Marokko naar 'die mevrouw uit Nederland'. Hij vertelde me hoe blij hij was dat we een manier hadden gevonden aan te sluiten bij de leefwereld van vrouwen van het Marokkaanse platteland en een brug te slaan naar de stedelijke en westerse samenleving in Den Haag. En hij bedankte me namens alle bewoners van zijn stad!

Kracht van ontmoetingen

Er zijn ontzettend veel ontwikkelingen geweest die van invloed waren en zijn op het werk van het OBV. Belangrijke lijn daarin is altijd weer het meebewegen in de ontwikkelingen, en het regelmatig stilstaan bij het doel en de te volgen koers. Dat geldt voor het OBV, maar dat geldt ook voor mij persoonlijk. Zeker in turbulente tijden was het heel belangrijk voor me om stil te staan en mezelf te vragen naar het waarom van mijn inzet en handelen. En als ik daar een antwoord op had gevonden, kon ik met hernieuwde energie en vooral passie weer verder gaan, durfde ik de uitdagingen die zich steeds weer aandienden aan te gaan en de beren die ik weer tegenkwam, te overwinnen. Want ik geloof in de kracht van ontmoetingen tussen mensen die alleen plaats kunnen vinden vanuit wederzijds respect. Ik vind het belangrijk dat ik heb kunnen werken aan het tot stand brengen van verbindingen tussen mensen met zoveel verschillende achtergronden.

Ik ben erg blij dat ik altijd samen met anderen heb kunnen werken aan het doel van het OBV en ik wil ieder daarvoor ook heel erg bedanken. Ik ben erg blij, dat er telkens weer zoveel vrouwen zijn die zich als vrijwilligster met hun deskundigheid willen inzetten en dat zoveel vrouwen vertrouwen kregen in hun eigen kracht. Want alleen met elkaar kom je verder en ben je sterk!

Janny D. Vellekoop

* De samenvatting van het onderzoek 'Het rendement van Zalmgedrag: De projectencarrousel ontleed' van Daniël Giltay Veth is terug te vinden op www.nicis.nl (onder 'Bijeenkomsten'/Verslag Parels van Integratie 2009')

* Verdere informatie over het OBV is te vinden op www.obvdenhaag.nl